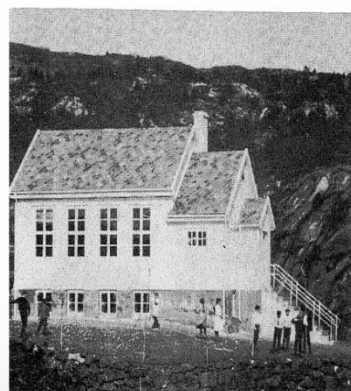
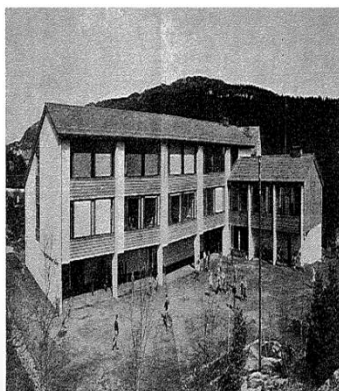

Tertnes skoles historie

1919

1960

2004

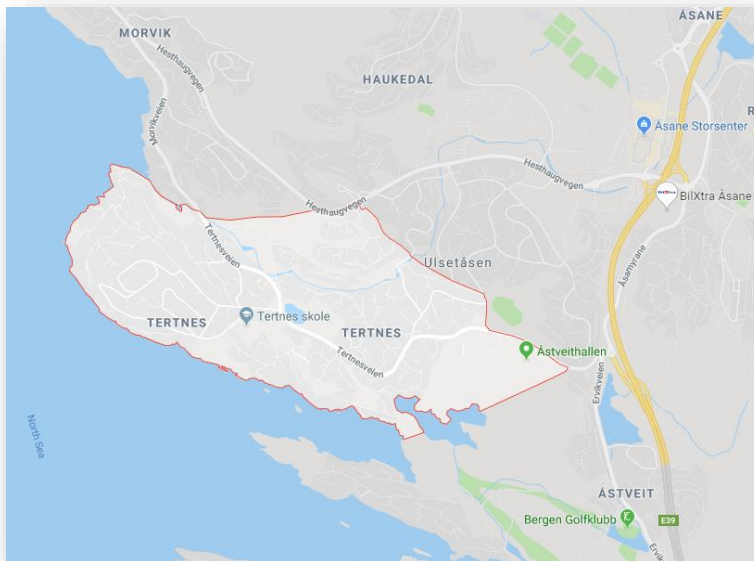
2019

1919-2019

Forord

Det er mange som har bidratt til at dette skriftet er blitt til. Den største delen av arbeidet er gjort av Normann Gjerde, tidligere lærer og inspektør ved skolen. Han har fått god hjelp av mange, blant annet Inger Raddum som la til rette for at han fikk nedsatt tid til dette historieoppdraget. Normann har også hatt god hjelp av historiker Egil Ertresvaag, som blant annet har bidratt med informasjon om samfunn og samfunnsliv skolens første tiår. Johannes Morvik har bidratt med

opplysninger om Morvik område, og noen av opplysningene er helt tilbake til 1700 -tallet. Norvald Morvik har fortalt litt om sin skoletid på Tertnes skole. Trygve Aarre og Finn Steinar Andersen har gitt opplysninger om skolegang under krigen. Ida Sofie Tertnes har fortalt om myra der nye skolen ble bygget. Hun har også fortalt om skolen hjemme hos Ingvald Tertnes. Svein Helge Teigland Har gitt opplysninger om mønsterskolen i Salhus. Mange har bidratt i Normann sitt arbeid. En stor takk til alle andre som har bidratt, også de som ikke ble nevnt i denne innledningen. Trond Helgesen, lærer og avdelingsleder ved skolen, har redigert og lagt til rette for publisering av dette historieskriftet på skolens nettside.

Her er et utklipp fra Tertnes skole i 1994 da skolen feiret 75 års jubileum. Det er elever som startet opp på Tertnes skole da den var ny, og elever som begynte på Tertnes skole i første klasse i 1994.

Første klasseinger anno 1919 og 1994. Fra venstre Tone Bakke, Mette Espedal, Nina Andersen og Tora Holm. Bak fra venstre: Harald og Anton Morvik, Ragna Ragnvaldsen, «Besse» og Aslaug Morvik

Innledning om Åsane og Tertnes

Tertnes gård tilhørte St. Jørgen hospital fra 1574. St Jørgens hospital var et sykehus for spedalske. Denne gården ble drevet av en pakter. Halvdelen av høyet skulle leveres til hospitalets kyr. I tillegg skulle de ha 8 tønner havre. Dette var også et sykehus for de som ikke var spedalske. Folk i Åsane fikk komme til sykehuset på grunn av avtalen, og der fikk de hjelp. Det er fortalt at en bonde på Tertnes falt av hesten og ødela ryggen. Han fikk plass på sykehuset resten av levetiden. Kona hans som da var bare noen og førti år, fikk også bo på sykehuset resten av levetiden sin. I Morvik eide bøndene gårdene sine selv. Morvik tilhørte Åstveit før 1746, men dette året fikk familien Morvik skjøte på gården. Dette skjøte har Johannes Morvik i dag, snart 300 år etter utstedelsen.

På slutten av 1800-tallet arbeidet folket i Åsane for at Åsane skulle bli egen kommune. Det var ikke veier slik som i dag, og fjorden var det naturlige fremkomstmiddel på denne tiden. På Osterøy hadde de kommunesenteret. Her satt skolestyre- og kommunestyre-representantene. Hele kommuneadministrasjonen var på Hamre i Osterøy. Kommunen het den gang Hamre og Åsane kommune. Åsane ble egen kommune i 1904. Åsane var ikke den eneste kommunen som løsrev seg fra større enheter i Hordaland. Det var en trend å starte opp med mindre kommuner i disse tider.

De første skolene i Åsane på denne tiden var Eidsvåg med Tertnes elever, Haukås, Kyrkjekrinsen og Mjølkeråen med Morvik elever. Salhus og Hordvik krinsene hørte fremdeles til Hamre kommune. Det samme gjorde Hylkje og Breistein. På denne tiden var Åsane en jordbruksbygd. Salhus, Hylkje og Breistein krins ble innlemmet i Åsane i 1914. Hordvik kom inn under Åsane først i 1938.

Det var sparsomt med industri på Tertnes. I forbindelse med Dalaelva ble det bygd en mølle og et sagbruk i Kvernevika. Møllen brant ned i 1894. I Kvernevika var en sjøbu. Her samlet de skjell fra sjøen. Her satt eldre menn og rensket ut innmaten. Den ble lagt i tønner og saltet. Denne bedriften varte i ca. 30 år (1870-1900). Kvernevik fabrikk var opprinnelig en ullvarefabrikk. Eier var Alf Torkildsen. Han hadde 3 arbeidere. Bøndene forsynte fabrikk med ull. Fabrikk skiftet eiere mange ganger i forrige århundre. I 1913 overtok Melior. Da ble det stor industri fordi fabrikken begynte å produsere sildeolje. Arbeidsstokken var da opptil 20 mann. I 1918 brant fabrikk, men ble snart bygd opp igjen. Timelønnen var 50 øre timen. Dette utgjorde 20-30 kr uken. Fabrikk stod tom i mange år. I 1927 startet produksjon av sildeolje igjen. Nå var det bare 6-7 mann i arbeid her. Driften ble avsluttet i 1930. Bedriften lå nå nede til 1942. Da kjøpte Åsheim og Midtgård a/s opp bygningene. Moderne laboratorium og nye maskiner kom i hus. Bedriften satset på malingsprodukter og metallpuss. Kvernevik plogmaling ble en suksess. På slutten av 1950-årene ble det produsert tangmel, men dette slo feil og ble avvirket i midten av 1960-årene. I tillegg ble det fabrikert såpe og fiskegarn-impregnering. Fabrikk hadde avtale med veivesenet om plog og veistripemaling lenge.

Kvernevik brygge var utskipningshavn både av gods og folk. Fabrikk hadde også egen båt til å frakte produkter med foruten at de leide en båt fra Bergenske Dampskipsselskap. Vei fikk de først etter at veien til Bekkjarvik var ferdig. Fabrikk forskutterte veien fra Bekkjarvik til Kvernevik. Dette skjedde i begynnelsen av 1950-årene.

Den andre fabrikken i Tertnes – Morvikområdet var en møbelfabrikk på Tertnes. Denne fabrikken har blant annet laget møbler til Eidsvåg skole. Fabrikken lå i Tertnesveien ved krysset til Tertnesflaten.

Salhus krins tilhørte Hamre kommune frem til 1914. Da ble Salhus krins lagt til Åsane kommune. Det ble bygd nytt skolehus i Salhus i 1915. Dette avløste det gamle skolehuset fra 1877. Salhus tricotagefabrikk bygget skolen som hadde 2 klasserom, sløydrom, kroppsøvingsrom og skolekjøkken. Skoleloven av 1889 åpnet muligheten for håndarbeid, tegning eller kroppsøving. Salhus skole var den første skolen i Åsane med disse spesialrommene. Denne skolen avløste den første skolen i Salhus som var fra 1877. Det var også Trikotasjefabrikken ved Ramm og Clausen som bygde den første skolen.

Elevene fra Morvik gikk på Salhus skole, så de hadde en strabasiøs skolevei. De måtte gå over Morvikfjellet. Vintersdagen kunne det ha kommet store mengder nysnø. Vanlige støvler eller skisko hadde de ikke. Elevene vandret over fjellet i tresko. Elevene gikk samlet til skolen. De eldste først og så kom de minste etterpå. I dag ville veien blitt sett på som farlig.

Tertnes elevene gikk på skole i Eidsvåg. De gikk på en smal sti langs kanalen. Kanalen er et oppdemmet vann. Vannet ble brukt til fabrikken nede på Åstveit. Denne veien var ikke så farlig som veien til Mjølkeråen.

Tertnes blir egen skolekrets

På slutten av 1800 - tallet begynte arbeidet med at det skulle bli en egen skolekrets på Tertnes. Arbeidet tok 20 år før det i 1918 ble vedtak om egen skolekrets på Tertnes. Dette året ble det også bygd en passasje over Dalaelva i Haukedalen. Skoleelevene i Haukedalen kunne dermed komme seg til Tertnes. Ordfører og gårdbruker Vemund J Tertnes leide bort stuen til klasserom i 1918. Elevtallet var 22 i to klasser (storskolen og småskolen). Skoleåret 1918 /1919 betalte kommunen 120 kr i årsleie og 60 kr i leie for høsten 1919. Fra 1918 ble Anders Rosseland tilsett som lærer. Dette året ble nynorsk innført i alle skolekretser i kommunen. Kun Salhus hadde nynorsk som opplæringsmål før. De hadde allerede innført nynorsk da de ble innlemmet i Åsane i 1914. Året før hadde Tertnes fått elektrisitet. Elevene hadde da fått et brukbart arbeidslys.

I 1918 begynte arbeidet på Tertnes skole. Tomten *Solhaug* var stedet. Størrelsen på tomten var 6,5 mål. Prisen for hvert mål var kr 300. Kostnaden for skoletomten kom på 1950 kr. Skolekretsen ble offisielt tatt i bruk i 1919. Kommunen bygde huset, og det ble bevilget 16.000 kr fra 1918 til 1921. Til lærerboligen ble det bevilget 5000 kr fra 1919/1921. Foreldre måtte opparbeide lekeplassen, koste brensel og de hadde ansvaret for renhold. Dette var skikken på denne tiden. Skolebygningen hadde ett klasserom og en kjeller. Kjelleren var sløydsal for guttene og strikke- og sysal for jentene. Gymnastikken måtte de ta utendørs. Det var en stor kontrast til Salhus skole som ble bygd fire år tidligere.

1. oktober i 1915 vedtok skolestyret at hver undervisningstime skulle være på 50 minutter og middagsfritiden 15 minutter. I 1916 ble skriftlig eksamen innført, og storskolen utvidet til 18 uker mens småskolen skulle ha 12 som før. 1 time gymnastikk for uken i storskolen ble vedtatt 11 /9-1916. Skoleblekk skulle elevene få gratis fra 1918. Lærerlønn var 26 kr i storskolen og 22 kr i

småskolen for uken i 1917. I tillegg var det et rikstilskudd på 60 %. Fra 1928 var ukelønnen til lærerne 50 kr i småskolen og 60 kr i storskolen Dette var lavmålslønn i Hordaland. Læreren skulle også ha fri bustad, minst 3 rom for lærer med familie og 2 rom for enslige. Der det ikke var bustad, skulle det gis vederlag i lønn.

Elevtallet øker

I mellomkrigstiden var elevtallet på Tertnes skole mellom 22 og 42. Elevtallet var 22 i 1919, og så økte til 39 i 1924. Det ble færre elever utover i 20-årene, og i 1927 var elevtallet 28, for så å øke igjen til 42 i 1938. Klassetallet var i hele perioden 2 (småskolen og storskolen). Elevtallet var omtrent nøyaktig 10 % av elevmassen i Åsane med unntak av slutten av 20-årene da 8 til 9 % av elevmassen gikk på Tertnes skole. Tertnes skolekrets hadde færrest elever helt frem til 1934 av alle skolekretser i Åsane. Etter dette minket elevtallet på Mjølkeråen skole, og den ble den minste skolen.

Undervisningsfag og -timer

Undervisningstiden varte ikke mange årene før den ble forandret. I 1923/24 ble en skoletime omgjort fra 50 til 45 minutter. Ved Tertnes skole ble lesetiden 15 uker i småskolen og 17 uker i storskolen. (Siden eleven gikk annenhver dag så varte skoletiden 30 uker i småskolen og 34 uker i storskolen). Lesetiden varte i 10 år. I 1934 ble den økt til 16 (32) uker i småskolen og 18 (36) uker i storskolen. På denne tiden skulle skoleåret regnes fra 1.mai til 30. april, men fra skoleåret 1937/38 skulle den regnes fra 1. juli. Småskolen hadde 30 undervisningstimer i uken, og storskolen 36 undervisningstimer i uken. Det ble stemt over opplæringsmålet dette året. 43 stemte for nynorsk og 4 for bokmål.

Fagene i skolen var: 6 t. kristendom, 11 t. norsk 3 t. heimstadiære, 6 t. regning, 3 t. skriving og 1 t. sang. Fagfordelingen i storskolen: 6 t. kristendom, 10 t. norsk, 2 t. geografi, 2 t. historie, 3 t. naturfag, 6 t. regning, 2 t. skriving, 2 t. sang, 2 t. tegning og 1 t. gymnastikk. Dette utgjorde 360 undervisningstimer i småskolen og 612 undervisningstimer i storskolen fra året 1924. Fra 1934 ble det omgjort til 390 timer på småtrinnet og 648 timer på stortrinnet siden lesetiden da ble utvidet med en uke. Elevene på Tertnes fikk også sløydopplæring i 1922.

Det ble startet opp syskole i 1935. Symaskin ble ikke kjøpt inn før i 1937. I 1938 fikk alle skolene i Åsane en duplikator. Alle skolene i Åsane ble i 1932 meldt inn i norsk skolehageforbund, og to år før kom skogplanting på dagsordenen. Skoleinspektøren bad om dette. Planting skulle foregå i inngjerdet felt, og plantehakker ble kjøpt inn til arbeidet.

Lærerlønn

I 1919 var ukelønnen for en lærer 26 kr og 22 kr, i henholdsvis storskolen og småskolen, og fri bolig. Der det ikke var bolig, skulle det gis et tillegg i lønnen. Åsane hadde lavtlønnslønnere. I 1928 tjente en lærer i Åsane henholdsvis 60 kr/ 50 kr i uken. Lønnen var høyest i storskolen. I 1937 gav Åsane kommune et dyrtidstillegg på 200 kr årlig. Året etter laget kommunen en lønnsstige. Etter 3- og 6-års tjenestetid øket årslønnen med henholdsvis 150 kr og så 100 kr. En lærer med familie fikk i 1939 et kommunalt tillegg på 400 kr i året. Var læreren enslig, så fikk han 200 kr. 65 % av lærerlønnene

var statstilskudd (rikstilskudd) som det kaltes den gangen, og varte fra 1924/ 25. Fra 1917 til 1924 og fra 1925 til 1928 var tilskuddet 60 %. Tilskuddet ble 55 % i 1930 og 50 % i 1932.

Karakterer

Karakterene ifra skolestarten i 1919 på Tertnes skole var tallkarakterer. Skalaen gikk fra 1 til 4. En var best og 4 var dårligst. Det ble også gitt tideler. Eks 1,3- 1,5-1,7 og 2,5. Etter å ha gått igjennom karakterprotokollene, så var det sjelden å finne tidelskarakterer mellom 3 og 4. Karakterene ble i 1940 byttet til S, Mg, G, Ng og Lg. Under krigen ble det ikke ført inn karakterer i protokollbøkene. Bokstavkarakterene ble gjeninnført skoleåret 1944/45.

A V G A N G S V I D N E S B Y R D

født den 16/4 - 1921 optatt i
skolen 1928 har nådd skolens mål og fått disse karakterene:

Kristendoms-kunnskap	1,33
Norsk muntlig	1,5
" skriftlig	2
Regning, muntlig	1,2
" skriftlig	1,1
Naturkunnskap	1,7
Historie	1,7
Geografi	1,7
Skrivning	1,9
Tegning	1,5
Sang	1,5

Orden .....

Forhold .....

Tertnes folkeskole i Åsane, den 30. april 1935.

Anders Rosseland,
(styrer, lærer).

Skolebibliotek

Skolebibliotekloven ble vedtatt 16. mai 1935. Vedtaket var at alle skoler med mer enn 12 skoleelever skulle ha skolebibliotek. Året før denne loven tråtte i kraft, hadde Tertnes skole 50 bøker i skoleboksamlingen. Antallet økte til 92 bøker ved krigsutbruddet. I årene 1934/35 hadde skolen 20 utlån. Utlånene steg til 159 bøker skoleåret 1939/40. Skolen fikk 20 kr i rikstilskudd og 45 kr i statstilskudd. I 2011 har skolebiblioteket på Tertnes skole 4582 bøker.

Mellomkrigstiden i Åsane

20. desember 1935 ble det opprettet skoletannlege i Åsane. Først 16. november 1937 ble det opprettet en skoletannlegenemnd. Skolestyret opprettet mange nemnder i mellomkrigstiden. Her er noen av dem: Nemnd for lærebøker, nemnd for planlegging av framhaldsskole eller arbeidsskole, plannemnd for sløyd, plannemnd håndarbeid, plannemnd for tegneopplæring, skolehagenemnd, nemnd for å lage utlånsregler av skolehus, lese- og læreboknemnd, tuberkulosenemnd, skolekjøkkennemnd og diverse eksamensnemnder. Det ble opprettet en plannemnd for å komme med framlegg vedrørende den nye Normalplanen. Denne nemnden ble opprettet 9. november 1939.

I 1935 bevilget Åsane kommune penger til å kjøpe inn idrettsmerke for skoleidrett. Allerede i 1934 fikk elevene i Salhus opplæring i engelsk. Eidsvåg skole fikk denne opplæringen 4 år senere. I 1924 var daglønnen for en arbeider i kommunen kr. 7. Hvis de i tillegg hadde bruk for hest, så var daglønnen kr. 12.

Legeattest: Alle som søkte lærerpost, måtte legge frem legeattest. Legen måtte svare på spørsmålene (se skjema). "Lækjaren lyt so langt råd er, bruka norske navn på sjukdomane".

Lækjarattest

for

søkjarar til lærar- eller lærarinnepost.

Søkjaren sitt fulle namn: .....

Kva tid fødd (dag, månad, år): *28/12 1911* .....Stilling: *lærer* .....Bustad: *Dale i Bruvik* .....

Spursmål:	Svar: Lækjaren lyt, so langt råd er, bruka norske namn på sjukdomane.
1. Kor lenge har De kjent søkjaren, og kva tid har De sett og røkt etter han (henne) for skuld denne attesten?	<i>3 månader.</i>
2. Har søkjaren noko kroppslyste?	<i>Nei</i>
3. Er sanseorgani normale?	<i>Ja</i>
4. Har De funne at søkjaren lid av nokon sjukdom? (Fysikalsk etterrøkjing av brystorgani vert kravd. Likeeins urin-etterrøkjing. Lækjaren avgjer sjølv um vidare fysikalsk etterrøkjing bør gjerast.)	<i>Nei</i>
5. Har søkjaren lide av nokon alvorleg sjukdom, av sinnssjukdom, av svevnløyse, sturing eller andre neurasteniske tilstand, anemi eller katarh i luftvegen, serleg strupen, eller er det nokon disposisjon til det?	<i>Nei</i>
6. Er søkjaren frisk og sterk nok til å vera <u>lærer</u> lærarinne i folkeskulen?	<i>Ja</i>

Stad og dag: *Dale i Bruvik 12/11-36* Underskrift: *Einar Bredal*

Tertnes i krigsårene

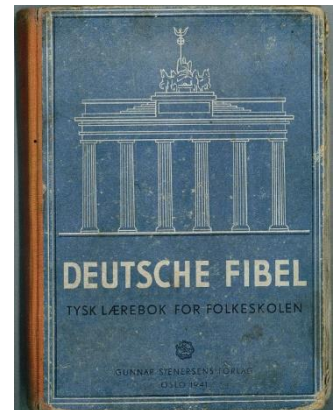
Elevtallet

Elevtallet de siste årene før krigen lå på rundt 38 til 40. I 1940 steg elevtallet til 47. I årene 1941 til 1943 sank elevtallet helt ned til 37 elever. Etter eksplosjonen på Vågen i 1944 økte elevtallet på Tertnes skole. Det var 62 skoleelever ved skolen i 1944. Økningen var på hele 25 elever fra året før. De fleste av disse var evakuerte Bergenselever. Det ble trangt om plassen. Skolen hadde bare et klasserom. Skolen måtte ut på markedet for å se etter lokaler. De fikk leie stua til Ingvald Tertnes. Andre skoler i Åsane hadde kanskje også evakuerte elever. Den eneste skolen som hadde en elevoppgang i 1944, var Mjølkeråen skole. Oppgangen var ikke på mer enn 6-7 elever. Elevtallet på de andre skolene i Åsane hadde ikke merkbar oppgang på statistikken. Selvsagt kunne det være barn også på disse skolene fra Bergen. For hele Åsane var oppgangen følgende: I 1943 var elevtallet på 422 mot 455 i 1944. Elevtallet gikk litt tilbake i 1945.

Fra Skolestyret til Nazistyret

Anders Rosseland var formann i skolestyret da krigen brøt ut. 6. mars 1941 ble det siste lovlige skolestyremøte holdt i Åsane. Rett etter ble nazistyret innført og oppløste de lovlig valgte skolestyrene i landet. Nazistyret var et styre av førerprinsippet, og disse styrene hadde en ansvarlig leder og to rådgivende medlemmer. Den 25. november samme år holdt det oppnevnte styret sitt første møte. Skoledirektør Knut Markhus får gitt beskjed om at han er avsatt den 25. april 1942. Den 28. mai samme år ble et nytt styre oppnevnt i Åsane. Styret holdt fram til freden kom. Medlemmene hadde 3 møter for året, så i krigsårene ble det gjort lite for skolen. Et nytt foreløpig skolestyre ble valgt den 29. mai 1945. Dette skolestyre bestod av 12 medlemmer med personlige varamenn. En person og en vara fra hver skole. Første møte ble holdt 19. juni 1945. Et fullstendig skolestyre med 14 medlemmer ble først valgt i 1946 av kommunestyret.

Elevene gikk annenhver dag på skolen. De som ville gå videre på skole, måtte reise på fridagen sin inn til Sandviken for å få tyskopplæring. Dette var obligatorisk for å komme inn på realskolen. Navnet på boken var "DEUTSCHE FIBEL", en opplæringsbok i tysk.

Tertnes skole fra 1945 til 1972

Elevtall og klassetall

Fra 1945 til 1949 varierte elevtallet mellom 41 og 49 elever. Fra 1950 økte elevtallet veldig mye på Tertnes skole. Slik gikk elevtallet opp for hvert år: -53-65-78-91-103-110. Elevtallet fordoblet seg på seks år. Klassetallet var 4 klasser i 1953, og i 1957 ble skolen fulldelt med 7 klasser. Da hadde elevtallet passert 140 elever. Elevtallet gikk fremdeles rett oppover med 210 elever fordelt på 9 klasser i 1960 til 317 elever fordelt på 14 klasser i 1963. Tertnes skole var den nest største skolen i Åsane. Kun Eidsvåg skole var nå større enn Tertnes skole. Her var det over 500 elever og mer enn 20 klasser. Elevtallet steg hele tiden fram til 1971. Hvorfor stagnerte elevtallet på denne tiden? I 1971 ble Ulsetskogen skole bygget, og noen år senere ble Haukedalen skole bygget. Begge disse skolene avlastet Tertnes skole. I årene 1971 til 1973 avlastet Tertnes skole Åstveit ungdomsskole med inntil 5 klasser. Når Haukedalen skole var ferdig, så ble dette en kombinert skole. Dermed ble Tertnes skole en ren barneskole igjen. Etter 2. verdenskrig ble det en storstilt utbygging i Tertnes område. Utbyggingen varte i nesten 40 år. Fremdeles bygges det mer ut, men det meste av byggelandet er nå utbygget.

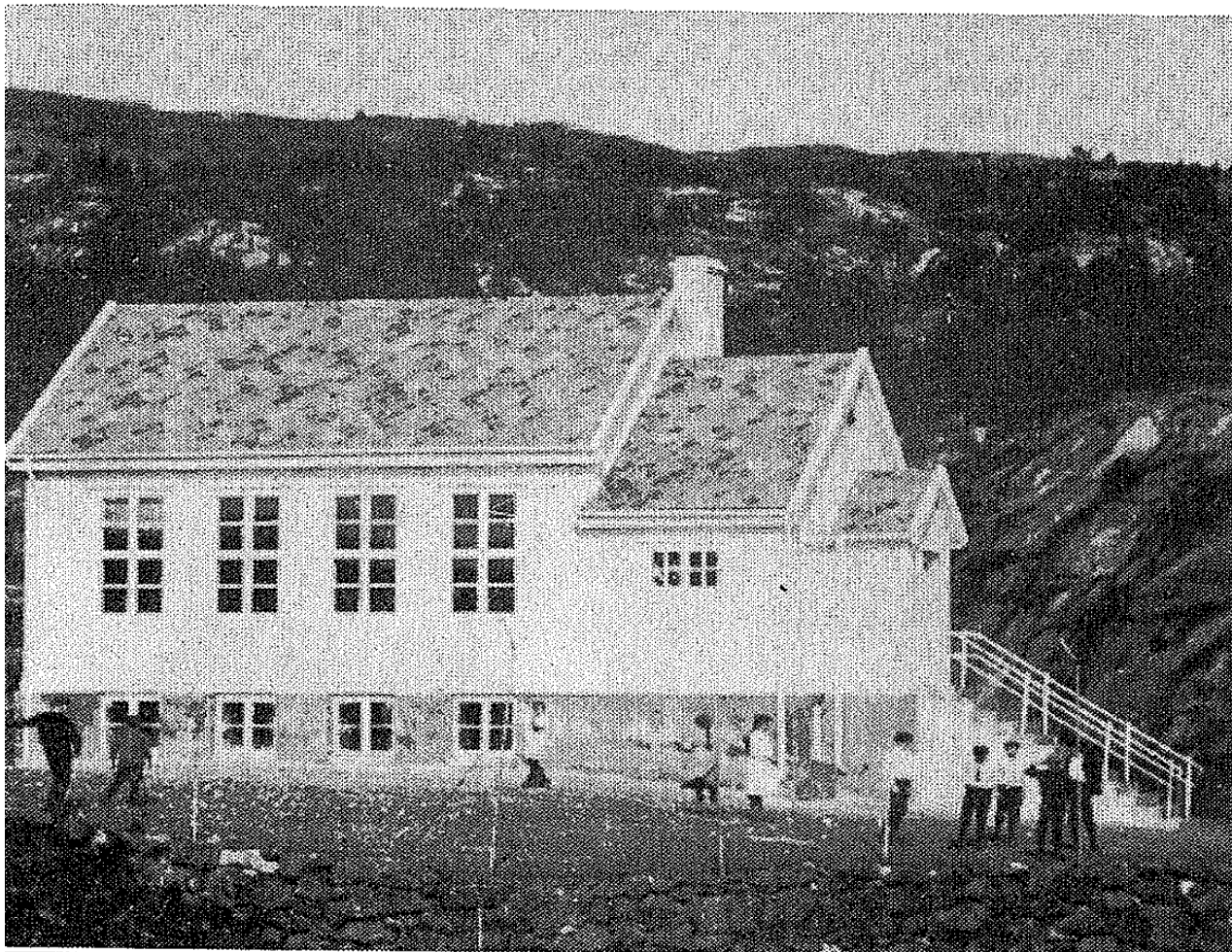
5-øring på strek

Høvelbenk

Skolebyggene

Slik så Tertnes skole ut i begynnelsen:

På trappen opp til skolen var det festet et jernbeslag på øverste trinnet for å skrape av seg snø og så videre. Så kom du inn i bislaget der skoene (treskoene) ble tatt av. Innenfor bislaget var det et lite rom der klærne ble hengt opp. Her var det også et lærerrom. Det gikk trapp ned til kjelleren (som ble brukt til sløyd) og en trapp opp til loftet. Fra bislaget gikk en inn i skolestuen. Fra en brønn oppe ved lærerboligen hadde man drikkevann og en vask til å vaske hendene. Der som skuret er i dag, var det utedo. Det var kagger som ble byttet ut med visse mellomrom. Bøndene fikk avfallet og blandet det med jord. Her ble det holdt juletefester oppe i skolestua, og i kjelleren var det dekket langbord med mat. Folkeviseleik var det av og til, men dette ble av mange sett på som synd.

Slik så skolen ut etter utvidelsen i 1950. Her ser vi også inngangen til toalettene. Denne var i bruk til og med 2003. Huset til høyre bak skolen er lærerboligen.

Tertnes skole ble firedelt skole i 1947. Skolen skulle egentlig vært en tredelt skole nå. Skolen var for liten til å ha tre klasser i bare ett rom. Skolestyret fikk så leie ei stue hos Ingvald Tertnes to år etter forrige gang i 1944/45. Dermed fikk skolen dispensasjon og ble firedelt. I skoleåret 1949/50 ble skolehuset ombygd. Skolen fikk nå to klasserom, lærerrom, materialrom og to små rom i kjelleren. Disse rommene ble brukt til håndarbeid og sløyd. Tertnes skole avsluttet dermed leieavtalen med Ingvald Tertnes.

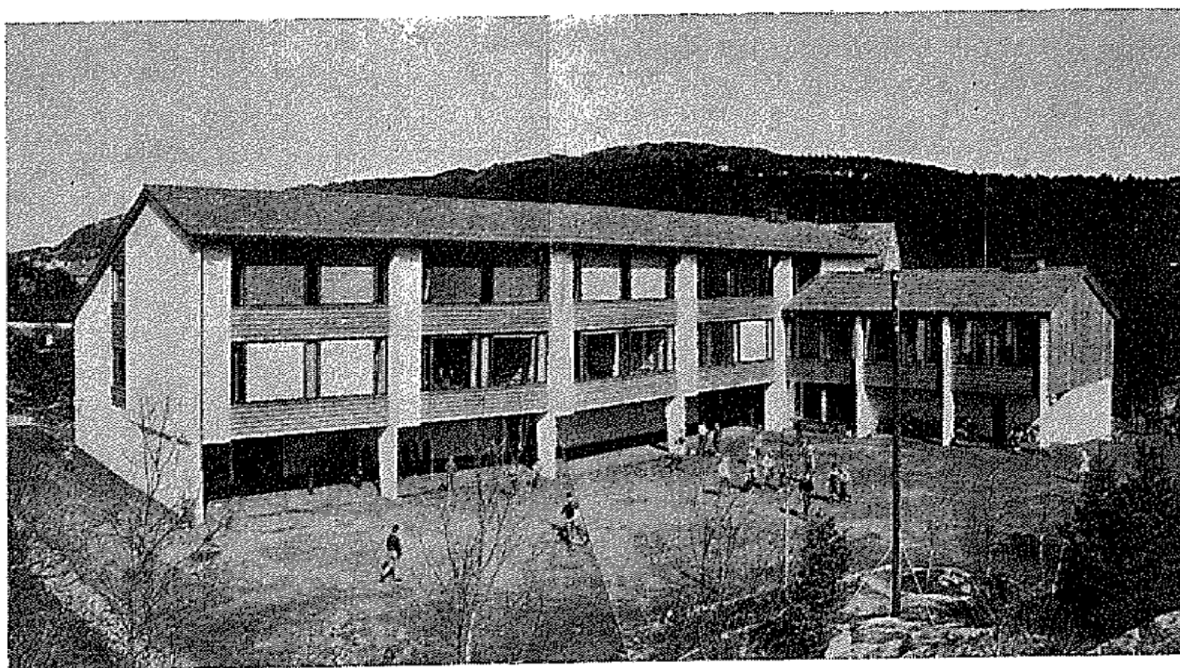
Torgeir Alvsaker var arkitekt, og hele ombyggingen kom på 120 000 kroner. Vannklosett fikk også skolen nå. Året etter ble det boret etter vann. Det kom et nytt pumpeanlegg. "Huset i skogen" står her fremdeles, og det fungerer som sandkasse for elevene ved Tertnes skole i dag.

22. juni 1954 vedtok skolestyret innkjøp av tomt til ny skole for Tertnes krins. Arkitektkonkurransen for Tertnes "nye" skole ble lyst ut. 1. premien gikk til arkitekt Aage Blich ved Thor Nøstvold. 2. premien gikk til arkitekt Einar Vaardal-Lunde.

Skolen ble bygget på en myr. Her skar de torv i sin tid til brensel. Skolen er blant annet bygd der huset stod for torvtørking. Høsten 1960 ble første byggesteg av huset tatt i bruk. Skolehuset ble ikke innviet før 17. april 1961. Skolen fikk da disse rommene: 8 klasserom, sløydrom og skolekjøkken. Lekeplassen ble asfaltert. Det var også en liten administrasjonsfløy. Prislappen på dette ble ca. 1.5 millioner kroner.

TERTNES NYE SKOLE

Tatt i bruk høsten 1960. Innviet 17. april 1961.

Det ble deretter gjort et nytt skolestyrevedtak. Tertnes skole skal bygges ut til en 3 parallell skole. En ny prioriteringsplan ble laget.

1. Ungdomsskole på Åstveit og 9-årig skole i Eidsvåg.

2. Utbygging av Haukås skole. Deretter skulle Tertnes skole ferdigbygges.

Denne delen av skolebygget ble påbegynt i 1964. Skolen fikk 8 nye klasserom ett år etter byggestart. Skolen hadde nå til sammen 18 rom inkludert skolekjøkken og sløydsal.

Den nye delen lengst til venstre var ferdig i 1965. Her holdt framhaldsskolen til frem til Åstveit ungdomsskole stod ferdig. Framhaldsskolen ble så flyttet til Åstveit der ungdomsskolen holder til i dag.

På slutten av 1960-tallet ble det vedtatt at Bergen - Laksevåg- Fana - Arna og Åsane skulle samles til en kommune. Alle kommunene satte i gang store byggeprosjekt før sammenslåingen. Dermed fikk Tertnes skole en etterlengtet gymnastikksal som hadde vært diskutert i årevis. Denne bygningen ble innviet i april i 1971. Endelig kunne de fleste av de knapt 700 elevene få gymnastikk innendørs. Da var det stor innvielse og Alf Iversen fremførte følgende prolog, altså 11. mai 1971:

*Det er leit og nokså rart
hvor lenge snikk-snakket her har vart.
Leit for alle de tusen elevene, ja, tusen
som i disse ti årene på Tertnes skole gikk
før vi endelig denne salen fikk.*

*Leit, for det gikk manges interesse tapt
for å holde kroppen sin i akt.
Men også rart fordi interessen for trim og trening er så stor
hos dem som her i strøket bor.*

*Her ble pratet og mye skrevet
her ble maset og her ble krevet.
Mange ville være med når planene ble fremlagt
En ny ble født, en gammel skrinlagt.*

*Så var det en plan som ble reist på nytt,
bare nå ingen følte seg snytt.
Skolens egen sal det skulle bli*

lovte inspektøren, da han fikk det hele til å gli.

*Andre skal og ære ha
for at resultatet vi ser ble bra.
Helt først nevner vi skolestyret
dernest kommer kommunestyret.
Så har vi alle planleggerne
og sist, men ikke minst, håndverkerne.*

*Arkitekt og håndverkere, ja
ekstra ros de skal vel ha.
Her er smak og enkel stil
Her er kvalitet, uten tvil.*

*Men noe er der vel å klage på
og en lar blick til teppet gå.
Men nei, teppet det er riktig flott,
jo, i dusjen blir det noe vått.*

*Vi kan vel si det slik, at salen den kom sent
Men den kom godt.*

*Så var det virkelig å håpe da
at barna herifra vil ha
vilje til å bruke kroppen.
Kanskje noen rekker toppen.
At det fysiske forfall
hos vår ungdom stoppe skal.*

*En sunn sjel i et sunt legeme,
floskel eller mening.
Det er prat, vi lider jo av for mye mat.
Det er prat, vi visner hen fordi vi er for lat.*

*Men det er mening når vi bygger slik som her.
Ja, mening når vi trimmer hver især:
Ski og skøyter, sykkel, båt
Svette og blir litt våt.
Om søndagen på tur vi drar;
gutt og jente, mor og far.*

Samtidig med byggingen av gymsalen i 1971 ble den delen av bygget der administrasjonen holdt til utvidet. Skoletannlegen flyttet også inn i dette bygget. Etter dette var det stille på byggefronten en god stund.

I 1987 startet nedbyggingen av skolen. Elevtallet var på vei ned. Det ble ombygget klasserom til personal- og arbeidsrom for lærerne. Alle i administrasjonen fikk egne kontor. Vaktmester fikk også eget kontor mens personalet for renhold fikk eget pauserom.

Skoletannlegen ble flyttet en etasje ned. Hele skolehelsetjeneste ble samlet like ved siden av hovedinngangen til skolen. Gamleskolen måtte fremdeles brukes, og den var i bruk til og med 2003.

Etter noen år ble skolen for liten. Igjen. Det kom en ny skolereform (seksårsreformen). Alle seksåringer skulle ut av barnehagene og begynne på skolen. Skolen måtte utvides for å ta imot alle seksåringer. Skolen måtte påbygges med to klasserom. Disse ble bygget i forlengelsen av administrasjonsfløyen. Disse klasserommene var ferdige i 1994. Straks etter at dette bygget var ferdigstilt, kom det nye krav til areal for arbeidsrom for lærere. Skolekjøkkenet ble ombygd, og her kom halvdelen av arbeidsplassene. Ved å bruke disse to arbeidsstedene ble så vidt kravene til arealplass tilfredstilt.

Utover på 1990-tallet øket elevtallet igjen. Timetallet hadde de siste tiårene øket på alle trinn. Økningen hadde vært størst i småskolen. Dermed var det vanskelig å dele klasserom. Det ble mye ambulerende. All flyttingen var uholdbar. Noe måtte gjøres. Skolen hadde tre klasserom for lite etter elevtallet. Her var også klasserommene på gamleskolen inkludert.

Tertnes skole skulle få en ombygging og utvidelse. Vi ble også denne gang prioritert etter Haukås skole. Arbeidet startet i slutten av 2002, og skulle være klar til skolestart i 2004/05. Vi fikk et veldig fint kulturbygg (musikkrom og bibliotek). Skolen fikk også to nye klassebaser. Innvendige vegger ble fjernet, og fra nå av ble alle trinn samlet i en base så nær som første og andre trinn som fikk beholde klasserommene. Pedagogisk nytenkning måtte til nå når det ble baseundervisning. Denne nye pedagogikken ble utsatt i et halvt år på grunn av at noen hadde vært inne i skolebygningen en helg sommeren 2004. Alle kraner i øverste etasje var satt på, og vannet flommet utover og nedover i etasjene. Store ekstrakostnader ble resultatet. Gulv og vegger måtte rives opp og tørkes ut. Nye gulvbelegg måtte kjøpes. I 2010 ble den utvendige fasaden pusset opp og taket skiftet.

Skolen fra 1945 til 1972

Åsane blir til Bergen, og mye skjer blant personalet

Hvorfor er denne perioden valgt? Jo, fordi Åsane var på denne tiden en egen kommune. I 1972 var den store kommunesammenslåingen. Dette året mistet Bergen fylkestatusen, og Bergen, Laksevåg, Fana, Arna og Åsane ble en egen storbykommune i Hordaland fylke. Det ble lærerskifte ved Tertnes skole 1/7 i 1946. Anders Rosseland søkte avskjed fra denne dato. Han hadde da vært lærer siden 1918. Den nye læreren het Karl Kallekleiv, og han fikk tittelen *fyrstelærer* fra 1951. Da skolen ble firedelt i 1947, ble Lina Selvik tilsatt ved skolen. Hun var lærer ved skolen til 1954. Senere ble det flere lærere, og på det meste var det over 30 lærere. Elevtallet ved skolen var 62 i 1944. I 1948 var elevtallet 41 elever. Fra nå av økte elevtallet for hvert år. I 1953 var det 91 elever ved Tertnes skole, og i 1959 var elevtallet 170 elever, og 4 år senere var elevtallet steget til 317 elever. I 1947 ble det innført at elevene kunne få opplæring i engelsk, men denne ordningen var frivillig. Fra og med skoleåret 1954/55 ble det skriftlig eksamen i engelsk. Tidligere var det bare de som ville gå realskolen som tok eksamen i engelsk, og de hadde lik eksamensoppgave som Bergen og på samme dag.

Innkjøp av utstyr

- 1949: Alle skoler fikk Norsk allkunnebok
- 1950: Foreldrelaget på Tertnes skaffet lydfilmapparat
- 1951: Elevene fikk lærebøker og skolemateriell
- 1956: Skolene fikk bildebandfremviser
- 1958: Tertnes skole fikk lydbandopptaker
- 1953: Søknad ble sendt for å få innlagt telefon. Denne søknaden ble sendt til formannskapet der den ble videresendt til skolestyret.
- 1954: Alt skolemateriell måtte kjøpes inn samlet. Skolene måtte finne ut hva de brukte året før, og bestille noe lignende til høsten. Dette skjedde fordi Åsane måtte betale de høyeste prisene på grunn av små innkjøp. Utgiftene skulle reduseres.
- 1956: Den 14. februar gjorde Åsane skolestyre vedtak om røykelov. Det skal ikke røykes i undervisningsrom, ganger og på leikeplass. Loven gjaldt ikke for lærerrom og kontor. Utlånerne av skolen måtte også rette seg etter denne loven.

Andre hjelpemidler en fikk på 60-tallet var: Overheadprojektor, spritduplikator og balloptikon. Balloptikon virket som et lysbildeapparat der en kunne vise en side fra en bok opp på et lerret. Spritduplikatoren var et stort fremskritt for å mangfoldiggjøre ting for elevene. Her kunne en skrive både på maskin og med blyant med blåpapir under og så sveive det gjennom spritduplikatoren. Det var mange arbeidsplaner og oppgaver for elevene en laget her. Også informasjon til foreldre ble laget på spritduplikatoren.

Lover og instruksjoner

Skoleruter: Det er skolestyret som skal fastsette skolerute for hver enkelt skolekrets i hver kommune. Høyesterett har frifunnet foreldre som ikke sendte barna sine til skolen på grunn av at

de ikke hadde fått skolerute. Så langt råd er må skolen få tak i vikar dersom en lærer blir borte i lengre tid. Skoleruten må legges opp slik at en nytter den beste skoletiden best mulig. Forskning viste at den beste undervisningstiden var fra midten av august og ut oktober og mellom jul og påske. Den dårligste undervisningstiden er desember, mai og juni. Dette påbudet kom fra Bjørgvin skoledirektørembete den 7. juni 1950.

Renholdsinstruks: Renholdsinstruks ble vedtatt ved kongelig resolusjon 20. november 1931. Senere kom Åsane med sine instruks for renhold. Instruksene ble iverksatt fordi en ikke fikk bukt med tuberkulosen. Noen få punkter fra den kongelige instruks: 1. All spyting er forbudt på skolen (også lekeplasser). 2. Klasserommene skal ikke ha flere elever inkludert lærer slik at det er 5 m³ luft til hver. 3. Straks etter at skolen er slutt, skal en vaske klasserommet. 4. Gulv, pulter, tavle, benker og glasskarmen skal vaskes med våt klut. 5. Minst en gang i uken skal gulv og sete skures med såpe og sodavann. 6. Læreren skal føre dagbok om hvem som låner klasserommene, og skolestyret har ansvaret for at disse instruksene blir fulgt.

Vaktmesterinstruks: Åsane skolestyre vedtok instruks for vaktmester den 13. februar 1964. Den inneholdt åtte paragrafer.

1. Vaktmester blir tilsett av skolestyret.
2. Den nærmeste overordna er skolestyreren.
3. Vaktmesteren skal være til stede i skoletida. Han skal bruke hele arbeidstida i skolens tjeneste.
4. Vaktmesteren skal syte for åpning og lukking av skolens porter og dører og holde uvedkommende borte fra skolens område.
5. a) At skolen er oppvarmet og utluftet når skolen tar til
b) at renholdet er ved skolen er utført i samsvar med renholdsreglene og nok varmt vann er tilgjengelig
c) at lekeplassen blir holdt ren og skolens område blir holdt i orden.
d) å holde trapper og, inngangsdører og ytre fri for snø og is, måke veier og strø sand når det er glatt.
e) vanlig vedlikehold som reparasjoner av bygninger og gjerder og så videre. Arbeid han selv ikke kan rette på, må han melde fra til skolestyreren straks.
f) må ellers rette seg etter pålegg fra skolestyreren eller bygningssjefer.
6. Vaktmesteren har plikt til å rette seg etter særskilt reglement for utleie av skolerom.
- 7) Vaktmesteren må ta ferie når det ikke er skole og etter avtale med skolestyreren.
- 8) Vaktmester plikter å finne seg i endringer av instruks som skolestyret fastsetter.

Senere har vaktmesterinstruks blitt forandret flere ganger. I første halvdel av 1990 - tallet ble vaktmestertjenesten bygd ned. Vaktmesteren rokerte mellom to eller tre skoler i Bergen kommune. En del av gjøremålene til vaktmester måtte ledende renholder seg av. En av rengjøringspersonalet fikk denne tittelen etter å ha søkt. Bestilling av rengjøringsmidler og å skaffe vikarer var noen av de nye oppgavene.

Klassetall

I 1946 var det to klasser. Det var småskolen og storskolen. I 1947 skulle skolen vært tredelt, men siden de da leiet en stue hos Ingvald Tertnes så ble skolen firedelt. I 1954 ble skolen femdelt og året etter seksdelt. Fra 1957 ble skolen fulldelt. Det var ett klassetrinn på hvert trinn. Elevtallet var 46 elever i 1945. Elevtallet økte til 103 i 1954 og til 143 i 1957. To år senere var det 170 elever på

Tertnes skole. Alvdis Vik skrev i 1994 en prolog til Tertnes skoles 75-års jubileum. Denne tok for seg de første 50 år av skolens historie.

PROLOG VED TERTNES SKULES 75 ÅRS JUBILEUM 1919 - 1994

1

Me helsar Tertnes Skule og ynskjer tillukke med dei 75 år og takker for trufast tjenestetid gjennom skiftande kår. Som heimen er skulen og med og formår eit barnesinn med næring så vokster for sine evner der dei finn.

Dei borna som i skulens fyrste tid elevar var kan i alder til dagens elevar vere oldemor og oldefar. Me vil sjå attende og finne ut korleis dei hadde det då når status som eigen skulekrets Morvik/Tertnes skulle få. Folket hadde sine gardar med ku og sau og kanskje ein hest, både små og store strevde for å greie seg som best. For Bergen by var bygda vår langt ute på eit bondeland men kjært for folket her, alt frå topp og tind og ned til strand. Lov om skulegang for landsens born vart i 1739 av kongen sett og folkeskulelova av 1839 skulle gjelde som ein menneskerett. Kunnskap skal styre rike og land, og yrket skal båten bera, lese, skrive, rekne, alle born skulle det no få læra.

Eit mål å nå om like kår om du var fattig eller rik, for bygd som by skulle skulegangen også no bli lik. Skulevegen var lang her mellom veglause grender ei bru-laus Dale-elv sette skille mellom frender. Borna frå Morvik til skule på Toppe gjekk, - Tertnes-området dei sin lærdom på Ervik fekk. I tresko dei gjekk stier, over elvefar, myr og hei, i allslags var dei måtte finne fram på sin skulevei. Lenge hadde foreldra bede så fint for sine små, om at ein bedre skuleordning dei måtte få. Ei ny tid var i emning, folketalet i bygda vaks, løysing for skule måtte finnast, og det ganske straks. Med planke-bru over Dale-elva blei ferdselen fri, felles skulekrets for Morvik-Tertnes kom for å bli.

I 1917 ei stove hjå Vemund Tertnes kom til nytte, skulevegen borna med sine lærere, frkn. Spord og Sletten bytte. I lærerbolig ny på Solhaug ei stove til skulebruk i 1918 står, Det går mot lysare tider, og år for år får elevane betre kår.

I 1919 står så skulehuset ferdig på sin sentrale plass og lærar Anders Rosseland kom med sitt flyttelass. To-delt skule med 2-3 elevar i kvart klassetrinn den fyrste tid, talet aukar på ettersom åra skrid. Småskule frå 7 til 10 års alder, annenkvar dag, for storskulen frå 10 til 14 år blei det fleire fag. På sløyden i kjellaren fekk gutane bruke høvel og sag, med nål og tråd skulle jentene vise sitt handelag. Etter 7-års skulegang og eksamen var det spenning i vente når vitnemål for kunnskap og flid elevane skulle hente. Som oftast gjekk det ganske bra for dei aller fleste, med andre unge gjekk dei ein sumar for presten og leste. Som konfirmant vart dei rekna som vaksne å vere, lettast å trygge si framtid var ved i arbeid eit yrke seg lære.

For bygda vart skulehuset ein samlingstad for liten og stor,
i foreningar, løse og kor, basar og møter med Guds ord.
I kjellaren var det eit lite rom med kjele og gryte,
i godt lag kunne ein på skulen både kaffi og kaker nytte.

Her er det på plass med eit ord som oss minner
om arbeidet til skulens vaske- og vaktmeister-kvinner.
Dei var på plass lenge før dagen tok til å lyse,
fyre i ovnen med ved og med koks, borna måtte ikkje fryse .

Som organist, med sang og kultur var Rosseland engasjert,
for avholdslosjen, skule- og barnekor var han interessert.
I krigens tid heim til sommarhus og hytter familier kom
også for borna deira vart det på skulen rom.
Så kaller han til blanda kor i krigens mørke dager
og eit lyspunkt for bygdas ungdom dermed lager.
Dei 26 år som einelærer har på kreftene tørt, og han slutter av,
elevene vil med stor takk han minnes for det han dei gav.

Så er det slik at tida renn som elv mot os
og nye generasjonar ser dagsens ljós.

Etter lange ufredsår kan folket atter ryggen rette
og med tru på betre tider sine planer for framtida sette.
Asane kommune mot vekst og velstand går,
nye planer og prosjekter ut i arbeid dei får.
Veger blir bygt og det blir betre busstrafikk
i byen er det arbeid å få på kontor og i butikk.
Dei unge får arbeid og tjener seg peng,
slik veks bygda og fire-delt skule me treng.
I 1946 Karl Kallekleiv i lærerbustaden flytte inn.
Fru Anna, og seinere døtre to, på same skulen seg arbeid finn.
Småskulen for Lina Selvik i stova til Ingvald Tertnes går
til det blir rom i skulehuset når det i 1950 eit tilbygg får.

Femtiåra kjem med endringar av mange slag
nye folk flytta hertil frå byen og andre bygdelag.
Byggeklare, solrike tomter med utsikt så flott
- kuer på beite vart no ein saga blott.
Elevtalet frå 1948 på 41, var i 54 auka til hundreogtre,
tretti fyrsteklassingar fekk frk.Nilsen det året å hanskas med.

Bygda vaks ut av sitt gode, gamle skinn,
lokalmiljøet blei endra med alt folket som flytte inn.
Ulike meiningar om eitt og hitt vart på prøve sett,
og avgjort ved folkerøysting til fleirtalets rett.
Om skulen frå nynorsk skulle skifte til bokmål i si lære,
og om nyeskulen på Rieber-marka eller Tertnes skulle vere.
Det var om slike saker motsetningar på prøve sto,
i ettertid med resultatet alle har vel slått seg til ro.

Kjelleren i gamleskolen var bra nok til sløyd
 når gutane med sine lange rygger likevel skulle stå bøyd.
 Men til kroppøving, nei - då var utendørs best,
 skog-planting, potet-ferie, turer i aust og i vest.
 Kanon-ball, slåball, pinn-jeppe og kattedpinn på skuleplassen,
 var kappleik, sport og spenning for heile klassen.
 Og når læreren om våren kalla til tegnetime i det fri,
 var det eit alternativ som gav fine impulser og energi.
 Energi måtte til for både lærer og elev,
 med liten plass for dei store klasser, var det litt av eit strev.
 Eit bedehus i bygda hadde lenge vore eit savn,
 når det i 1952 kom gav det også klasserom til skulens gavn.

Gode sangere årvisst til 17.mai prosesjonen takten ga,
 fram til det nystarta foreldrelaget til guttemusikk sa eit ja.
 I 1957 marsjerte 16 gitar så flott og sin prøve besto,
 navnet blei "Skulemusikken" då gjentene kom med og var like god.

I 1960 kom så nyeskolen med sitt fyrste byggesteg,
 no måtte vel skulesituasjonen vera på rett veg.
 Men stadig elevtalet går mot nye toppar,
 skuleplassen fylles av urolige kroppar.
 Etter nye klasserom ein stadig var på leit,
 med Mjølkeråen og Ulsetpaviljongen gjekk det så greit.
 Med kvardagskule fekk elevene kortare skuledag,
 så kom lørdagsfri til dei flestes behag.
 Antall lærare auka i takt med fleire klassar og skulefag,
 for mange til å nemnast som her har gitt av sin arbeidsdag.
 Mange var det som for eit godt miljø slo eit slag,
 merkesalg for Redningsselskapet som framleis er ved lag.
 "Heim og Kyrkje" bladet skulen ut til heimane skulle gi,
 det gav elevane anledning til å tjene ein slant på si.
 Ei tid hadde skulen adopsjonsbåt frå Klaveness rederi,
 på skulen er eit skap dei samla souvernirer i.

No er me komen til 1969 og runder av ved skulens fyrste femtiår.
 I ei nyare tid dei siste 25 åra i dette jubileum står.
 Å skrive om denne tida må det vere andre som tar affære,
 til neste jubileum vil det ei viktig historie vere.
 Om månelanding, olje-eventyr, T.V. og data-kultur,
 og at det mellom grenser har falle så mang ein mur.
 Kva dei neste 25 år vil bringe kan me neppe spå,
 me får bruke det gamle ordet, den som lever vil få sjå.

Må det lukkast for lærer som elev å slå ring om skulen sin,
 slik at det for alle vil bli ei skuletid så fin.
 Så ynskjer me for skulen ei framtid i trygge kår,
 som kan gje elevane fine modningsår !

Alvdis Vik

Ein takk til skulen som ved denne milepel stansa litt,
 og lot oss og få vere med, me som er eldre blitt !

Kommunesammenslåing

1. januar 1972 ble Åsane kommune innlemmet i Bergen kommune, og vi fikk en ny kommunestruktur. Fem kommuner ble til en kommune. Nå ble det noen magre år for skolen. Store investeringer i alle kommuner i fortid av kommunesammenslåingen var årsaken til alle disse magre årene. Skoleåret 1974/75 går Bergen kommune inn for 5 dagers skoleuke. Dette ble innført ved nesten samtlige skoler. Timetallet ble redusert fra 147 til 138 uketimer. Dette utgjorde i snitt en time for hver klasse i uken. Samtidig sparte en renhold og strømutfgifter. Om dette var med som en del av spareplanen for Bergen kommune er ikke godt å vite. Det kunne også være en del av tiden som var årsaken til at skolen måtte inn i en fem dagers uke. Industrierbeidere hadde da innført fem dagers uke.

Mønsterplanen av 1974

Fra 1974 kom det en ny plan, og den fikk navnet Mønsterplanen. Det nye med denne planen var det vi kaller for "moderne matematikk". Mengdelære var nøkkelordet. Dette var smart, for eksempel i matematikkfaget, men mange mente spiralprinsippet ødela faget. Etter å ha studert dette prinsippet, så fantes det veldig mange algoritmer (oppskrifter) på hver side. I en bok som ble brukt på Tertnes skole, var det for eksempel 39 ulike algoritmer på en side. Elevene fikk ikke tid til å øve lenge nok på en algoritme. Lærerne var også usikker på grunn av at dette var noe nytt, og de våget ikke å frigjøre seg fra læreboken. Bøkene ble derfor ofte fulgt nokså slavisk.

Et annet emne var o-fag (orienteringsfag). Her var det historie, samfunnsfag, naturfag, geografi og fysikk slått sammen til ett nytt fag. Nytt her var at det ble delt opp i klimasoner. Elevene lærte ikke lenger navn på land og byer og så videre. Pugging var på mange måter over med denne planen, og forståelsen skulle være det sentrale i opplæringen. Karakterene ble avskaffet med Mønsterplanen i 1974. Det var tidligere gitt karakterer i alle fag fra fjerde klassetrinn og oppover. På barnetrinnet ble karakterer skiftet ut med vurdering. Vi fikk vurderingsbok der en skulle skrive litt om elevens flid i fagene. Elevene skulle ikke sammenlignes med andre elever, men kun med sin egen innsats og forutsetninger i faget. Elevene hadde liten bevegelsesfrihet i friminuttene. Skoleplassen var for liten etter elevtallet. Skoleplassen manglet cirka 2000 m². Etter elevtallet og krav skulle skoleplassen vært 6800 m². Foreldreutvalget arbeidet med denne saken, men skoleplassen ble ikke utvidet.

Mønsterplanen av 1987 (M87)

Denne planen hadde også en del endringer fra planen av 1974. I matematikkfaget ble mengdelæren byttet ut med problemløsning. Matematikken skulle brukes som et verktøy til å løse praktiske oppgaver i et samfunn som stilte andre krav og som hadde andre tekniske hjelpemidler enn tidligere. Arbeidet i matematikk skulle også bygge på og videreutvikle elevenes kreative og skapende evner. Elevene skulle tegne tredimensjonale figurer, lære om måling, målestokk og gjennomføre spørreundersøkelser. M-87 hadde en annen viktig endring. Elevene skulle være aktive i timene, og de skulle undersøke mer om sin egen læring. De skulle lete etter kunnskap fra sitt eget nærmiljø. De skulle gå til kildene. Det kunne være i heimen, i bøker, museum eller til

steder der de kunne finne fakta om saken. Leksekutt var et område folk var redd for skulle komme etter M-87. Det var ikke fokusert på lekser i det hele tatt. Mange i samfunnet var redd for at barn av foreldre med lav utdanning ikke fikk leksehjelp. Til og med Handelshøyskolen BI engasjerte seg her.

Læreplanen av 1997 (L97)

Det nye i denne planen var "det integrerte menneske". Dette "mennesket" er meningssøkende, skapende, arbeidende, allmenndannet, samarbeidende og miljøbevisst. Dette skulle være det overordnede målet for undervisningen. Dette målet gjaldt både for grunnskole og videregående skole. Skolen skulle være et godt sted å være og å lære for alle. Tilpasset opplæring skulle realiseres. Barn og unge har behov for forskjellige typer kompetanse som kunnskaps-, sosial-, faglig og metodekompetanse. I matematikk var vi på nivå med de europeiske landene. I de andre fagene lå vi langt etter, og spesielt i miljølære. L97 hadde natur- og miljølære på alle trinn i skolen. L97 gav lesesvake elever et nytt problem i matematikk. Fra nå av ble det veldig mange tekstoppgaver. Slike oppgaver hadde vært ute av skolen i lang tid.

Kunnskapsløftet av 2006 (K06)

Den siste planen er Kunnskapsløftet. Denne planen begynte å virke allerede i 2006. Nå skulle grunnleggende ferdigheter styrkes. Leseopplæringen skulle allerede starte i første klasse. Det samme skulle skriveopplæringen. Vi fikk nye læreplaner i alle fag. Her skulle det være tydelige mål for elevenes kompetanse. Vi fikk også nye fag- og timefordelinger. Undervisningstimer er byttet til klokketimer på tildeling av timer i de forskjellige fag.

Kompetansemålene i læreplanene for fag er formulert innenfor hvert hovedområde, og er i hovedsak angitt etter 2., 4., 7. og 10. årstrinn i grunnskolen. Dette betyr at elevene på første og andre årstrinn arbeider i forhold til mål etter 2. årstrinn og så videre. Kompetansemålene angir hva elevene skal kunne etter endt opplæring på ulike trinn. Skolen skal gi tilpasset opplæring slik at hver elev stimuleres til høyest mulig grad av måloppnåelse. De fem grunnleggende ferdigheter er: å kunne uttrykke seg muntlig, å kunne uttrykke seg skriftlig, å kunne lese, å kunne regne og kunne bruke digitale verktøy. Elevene skal i arbeidet med fagene tilegne seg de grunnleggende ferdighetene som er forutsetninger for videre utvikling og læring. Skolebiblioteket er blitt oppjustert etter utbyggingen i 2003. Nå i 2011 er det 4582 bøker i Tertnes skoles flotte bibliotek.

Teknisk revolusjon

I denne perioden med vekslende planer har skolen hatt en teknisk revolusjon. På åttitallet ble ulike skolefjernsynsprogram tatt opp av skoleseksjonen i Bergen. Skolen kunne da bestille disse og vise dem når det passet inn i undervisningen. Skolen kunne da få kassetten på Beta eller VHS alt etter hvilken videospiller en hadde. Videospilleren avløste også filmapparatet. En kunne leie filmer og vise dem på fjernsynsskjermen.

Neste steg på veien var PC. Her kunne en få matte- og skriveprogram. Dette var et godt redskap for elever med tall- og skrivevansker. I starten delte man på få maskiner, deretter hadde man en til to datamaskiner i klasserommet. Etter hvert ble det flere maskiner. Tertnes skole fikk et eget rom for å lære datakunnskaper. Internett ble også tilgjengelig. Her kunne elevene finne ting de arbeidet med i undervisningen. Hver skole hadde nå fått en dataansvarlig. Bergen kommune satset også på digital kompetanse. Elevene hadde ofte mye større datakunnskaper enn lærerne. I dag har skolen bærbare maskiner og trådløst internett overalt. Dermed kan en ta med seg den bærbare maskinen i hvilket som helst klasserom. Skolen har også fått digitale tavler (smartboard). Disse kan en skrive på, og en kan bruke dem direkte fra PC-en. Prosjektorer er blitt et godt hjelpemiddel. En kan vise alt fra PC på stor skjerm. Programmene på PC og nett har også gitt store muligheter, blant annet tekstopplesingsprogrammer for de som strever med lesingen.

Teppet i gymsalen

Ett av de store diskusjonstemaene på 1970 -tallet var teppet i gymsalen. Det var lagt teppe på alle gulv i gymnastikkbygget. Til og med der elevene tørket seg etter å ha dusjet var det teppe. Det tok ikke lang tid før det luktet fra forrommene til dusjene. Falt elevene på gulvet i gymnastikksalen, så fikk de brannsåre av nålefilten. Brannsårene kunne bli meget store. Gymnastikklærere og foreldre reagerte på nålefilten. Skolemusikken øvde også i gymsalen. Her ble spytt som samlet seg opp, tømt på gulvet. Sanitærforholdene var ikke tiltrekkende. Å arbeide med øvelser på gulvet måtte en i størst mulig grad unngå. Jeg skal ta med en del av arbeidet for å få fjernet teppet. Tar med noen avisutklipp og korrespondanse mellom skolen, foreldreutvalg, samarbeidsutvalg, skoleseksjonen, helseråd og produsenten av teppet.

Fra samarbeidsutvalget ved Tertnes skole: Teppet på gymnastikkgolvet er et mislykket eksperiment.

Fra samarbeidsutvalgets: Tepper på skolegolvet foretrekkes i Bergen.

Dette er svaret fra skoleinspektør Boggsnes: Nålefilt blir dyrt - Der det ikke passer.

Dette sier teppefabrikant R. Visted etter å ha vært på befaring på Tertnes skole: Heldekk passer ikke i gym-sal.

S. Austenå (A) hadde en interpellasjon i Bergen skolestyret 18. desember i 1973. Austenå mente at heldekkende tepper i en gymnastikksal ikke var egnet til utfoldelse av en del øvelser. Dette gjelder Tertnes- og Kalvatreet skoler. Det var disse skolene som hadde teppelagt gymnastikkgolvet.

Korrespondansen mellom skolen, foreldrerådet og samarbeidsutvalget på den ene siden og skoleseksjonen på den andre siden, varte i omtrent to år. Helsesøster og skolelege var også med på å gi synspunkter. Kroppsøvingkonsulenten mente at på grunn av friksjon påføres brukerne skader. Mange vanlige øvelser var en forhindret i å gjøre. Idrettskonsulent T. Alvstad og gymnastikkinspektør Alf Bøe uttalte seg om sin ekspertise at det er uholdbart med dette teppet i gymsalen. Her må en også av helsemessige grunner snarest skifte gulvbelegget. Åsane helseråd hadde ikke innvendinger på at det ble benyttet nålefiltepper i skolene i 1970. Denne uttalelsen hadde ikke noe med nålefilt i gymsaler å gjøre. Skoleseksjonen henviste til dette brevet fra Åsane helseråd den 30. november 1972. Dette var en generell uttalelse, og det var ment å gjelde selve skolebygningen.

Bergen helseråd sier følgende: "Betingelsen er at bruks- og renholdsinstruksen følges". Helserådet var enig i at teppegulvet i dusjvdelingen som stadig står vått, bør skiftet ut med fliser. Lærerne ved Tertnes skole sendte også inn en rapport til Bergen skoleseksjon om forholdene i gymsalen slik de opplevde situasjonen. Jan Apesland fattet skrivet siden han da var samlingsstyrer i gymnastikk. Straks etter helserådets skriv ble teppet i dusjrommet fjernet. Det gikk enda lang tid før teppet i gymsalen ble fjernet. Til slutt fjernet de teppet i garderobene.

Skolen og samfunnet

Redningsselskapet: Hver vår ble det solgt merker for Redningsselskapet. Elevene tjente noen kroner på dette merkesalget. På midten av 70-tallet fikk elevene fra to klasser en tur på Byfjorden med en redningsskøyte. I dag hadde nok alle hatt redningsvester på.

Heim og Kyrkja var navnet på menighetsbladet i Åsane. Det var elever på skolene som gikk fra hus til hus og solgte dette bladet. Elevene tjente noen kroner på dette også.

Adopsjonsbåt: Tertnes skole adopterte en båt fra Klavenes rederi. Skipet som skolen hadde lengst, var T/S "QUEENSVILLE". Skolen hadde en lærer som var koordinator for elever og klasser. Skolen sendte sine bidrag noen ganger i året. Her tegnet og skrev elevene om diverse ting fra skolen og område vårt. Mannskapet på båten skrev tilbake, og de kalte dette for "SJØSPRØYT". Skolen fikk mange fine bilder fra landskap, dyreparker og om båten og mannskapet om bord. Fremdeles har vi en utstoppet skilpadde på skolen fra denne perioden. Adopsjonen hadde vi helt til det ikke var norske mannskaper igjen på båten.

Skolepatrulje: Skolen opprettet skolepatrulje i midten av 1970-tallet. Det var 6.trinnet som hadde ansvaret for skolepatruljen. En lærer var koordinator. Da det kom et nytt gangfelt ved Langhaugen, begynte elevene å bruke dette gangfeltet. Grunnen var at det var fortere å gå mot Bekkjarvikveien her. Dermed var skolepatruljen nesten arbeidsledig. Elevene syntes det var kjedelig å stå ved dette gangfeltet. Skolepatruljen ble lagt ned. Noen år senere kom det en snarvei mellom Kvernevikstemma og krysset til Bekkjarvikveien. Det kom ny diskusjon om skolepatrulje. Foreldrene var lite lystne på at deres barn skulle stå vakt ved fotgjengerfeltet. En ville ha lysregulert fotgjengerfelt. Forslagene gikk frem og tilbake i de kommunale og statlige organene uten at det

kom til noe resultat. Slik er det også i dag. Ingen lysregulering eller skolepatrolje er på plass. Trygg trafikk var også inne i bildet. De ville ha et lysregulert kryss.

Trafikkforholdene: Etter hvert som tiden gikk, så ble mange elever kjørt til skolen. Det forekom ofte trafikkaos på veien inn til skolen. I området var det to barnehager, et bedehus og to skoler på denne tiden. FAU engasjerte seg godt for å få til en løsning i trafikkforholdene ved Tertnes skole. Det var Nina Søvik Lorentzen som var drivkraften i denne saken. Hun fikk med seg skolen, samarbeidsutvalget, barnehagene og foreninger og lag i Tertnesområdet. Hun arbeidet både med Bergen kommune og Statens Vegvesen. Løsningen ble til slutt å flytte fotballbanen ved Tertnesveien nærmere opp mot skolen, og lage en parkeringsplass på gamle fotballbanen.

Hovedansvarlige for undervisningen

I starten kaltes alle for lærere. Senere ble titlene førstelærer, styrer og rektor. Anders Rosseland var den første læreren på Tertnes skole (1918-1946). Han var musikkinteressert, og han var også organist i Åsane kirke. I tillegg startet han Tertnes barne- og skolekor. Under krigen opprettet Anders Rosseland Tertnes blandakor "Solgløtt", og dette koret ble lagt ned da Rosseland sluttet på Tertnes skole. Han opprettet også en gammeldans- og leikargruppe på Tertnes. Her møtte han mye motgang av bygdefolket. I tillegg var han med i avholdsbevegelsen. Det er også blitt fortalt at Rosseland hadde hytte på Kvamskogen, og elevene på skolen fikk skoletur til hytta hans. Rosseland hadde mange forskjellige verv i Åsane kommune.

Karl Kallekleiv var den læreren som kom etter Rosseland som da hadde søkt avskjed 1. juli 1946. Kallekleiv fikk tittelen "fyrstelærer" fra 1951. Han var aktiv med i menighetsarbeid i Åsane. Han var også aktivt med i bedehusarbeidet i Tertnesområdet. Bedehuset ble bygd i 1951. Tidligere var Tertnes skole stedet for alt misjonsarbeid i Tertnesområdet, og skolen fungerte også som et samfunnshus. Det ble store omveltninger i skoleverket i Kallekleiv sin periode. Han sluttet i skolen i 1. januar 1976. Litt senere i måneden fikk han overrakt kongens fortjenestemedalje i sølv. Overrekkelsen foregikk i gymnastikksalen på Tertnes skole.

Agnar Johan Jørgensen ble den neste i rekken. Han fikk tittelen rektor. Tidligere var det bare høyskoler som hadde rektortittelen. Jørgensen hadde et varmt hjerte for de svakeste i samfunnet (spesielt de som hadde et handicap). Han fikk bygd heis for en rullestolbruker. Skolen fikk også i hans rektortid bygd handicaptoalett. Jørgensen hadde selv et handicap, og han hadde en "stå på vilje" som noen og enhver kunne misunne ham. Han var også flink til å anskaffe skolen tekniske hjelpemidler. Tertnes skole var blant de første skolene som hadde PC i administrasjonen. Han leste seg til det meste på egenhånd. Han arbeidet med timeplaner, tekstbehandling og regneark. Senere kom det program, slik at en slapp å bygge alt opp selv.

Inger-Johanne Flagtvedt overtok rektorstillingen i august 1990. Hun var meget opptatt av å ivareta elever som hadde lese- og skrivevansker. I tillegg var hun opptatt av miljøet. Hun var også veldig interessert i internasjonalt samarbeid. Tertnes skole hadde besøk fra Litauen, England, Danmark, Belgia, Italia og Japan. Skolen hadde også besøk fra Portugal. Dette var portugisiske folkedansere i bunad med oppvisning i gymsalen. Det er en bunad fra hvert distrikt i Portugal. Her er noen av danserne.

Personalet på skolen var på besøk til England, Belgia og Sverige. Noen få lærere var også til Italia. Inger-Johanne Flagtvedt sluttet som rektor i 2003. De neste til å innta rektorstolen på Tertnes skole var Lise Waardal Kaland, Randi Hopland og Gry Verene Iden. Rektor i jubileumsåret er Tone Rødseth Bjelland. Skoleledelsen har også bestått av undervisningsinspektører. I 2010 ble disse stillingene byttet ut med avdelingslederstillinger, som da bl.a. fikk personalansvar. På kontoret har det kun vært to personer siden 1970, det må sies å være stabilt!

FORENINGER OG LAG

I 1950 startet Tertnes mannskor. Dette koret varte til 1967. Da ble koret utvidet med kvinner og fikk navnet Tertnes sangkor. Senere har det skiftet navn til Tertneskoret.

I 1952 begynte drøftingene om å starte et idrettslag, og 25. januar i 1953 ble Tertnes Idrettslag stiftet. De hadde mange ulike aktiviteter, og treningene innendørs var i sløysalen i gamleskolen. Her måtte det ryddes ut og settes på plass før og etter treningene. I 1971 fikk Tertnes skole gymnastikksal, og idrettslaget fikk treningstid her. Mest kjent i landet er Tertnes Håndballag. Det var en gjeng klassevenninner fra Tertnes skole som var drivkraften, og arbeidet laget oppover i divisjonene. Etter hvert fikk de forsterkninger og rykket opp i eliteserien i 1992. Skigruppen kan også vise til gode resultater. I dag har idrettslaget sitt eget klubbhus.

I 1956 ble Tertnes skoles musikkorps startet. De arbeidet seg oppover og var kjempegode utover på 1970-tallet. På 1990-tallet var det nesten ikke rekruttering til skolemusikken. Skolemusikken kom

sterkt tilbake på 2000-tallet, og er i dag et av de dyktigste skolemusikkorps i landet. De har flere ganger blitt norgesmestre og har også en europamesterskapstittel. Tertnes har også flere musikkorps. Tertnes Amatørkorps startet i 1964 og hadde sitt utspring fra Tertnes ungdomskorps som startet 20 år tidligere. Tertnes Brass har også sitt utspring fra Tertnes ungdomskorps. Brassen har gjort det meget godt i Norges- og Europamesterskap.

I 1972 ble Tertnes skole strykeorkester startet. Det var Alf Steinar Christiansen som dirigerte og øvet med disse. Strykeorkesteret ble lagt ned en stund etter Christiansens død i 1994.

I 1971 ble Tertnes skolekor startet. Det var allerede våren 1970 at koret var på planleggingsstadiet. Tredje mai 1971 ble det dannet et styre. Koret var for elever i 4., 5. og 6. klassetrinn. Dette skulle være et alternativ til skolemusikken, og den skulle fremme sanggleden. Koret ble lagt ned i 1980.

I 1970 ble Tertnes husmorlag startet. De bygde Terttitten barnehage og hadde en 6-års gruppe i kjelleren på gamleskolen. I dag er navnet skiftet til Tertnes kvinne- og familielag. Navneskiftet skjedde i 1997. I 1975 startet de en pensjonistgruppe i bedehuset. Skoleklasser har vært og underholdt noen ganger hvert år. Torsdagstreffet er det blitt kalt. Dette treffet har nå vart i 35 år.

Det har ikke vært mangel på fritidsaktiviteter i Tertnes- og Morviksområde. I tillegg til det vi nå har nevnt, har det vært mange aktiviteter i Bedehuset både for store og små.

Avslutningsord

Tusen takk til alle elever, foreldre, samarbeidspartnere og ikke minst til alle ansatte for 100 år med læring, utvikling, kunnskap, informasjon, visdom, kompetanse, samarbeid, pugging, medvind, motbakker, lek og moro! Vi gleder oss til fortsettelsen!

Ledelsen ved Tertnes skole, august 2019